

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Judikatura Nejvyššího soudu ohledně nakládání s prostředky na bankovních účtech

V nedávné době bylo publikováno několik rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR, která se týkají nakládání s peněžními prostředky na bankovních účtech a která tak mohou být zajímavá pro bankovní praxi.

Vklad na účtu jako předmět dědictví

Rozsudkem ze dne 18.10.2007, sp. zn. 21 Cdo 1219/2006, Nejvyšší soud rozhodoval ve sporu, který se týkal žaloby na určení, že vklad na účtu, vedený u banky, náleží do dědictví po zemřelé. Dle zanechané závěti měla být žalobkyně dědicem *"veškerých peněžních prostředků, které zemřelá vlastnila ke dni své smrti, a to jak na hotovosti, tak formou úspor u peněžních ústavů"*; dědicem *"veškerého ostatního majetku zemřelé a majetkových práv, která nezanikla její smrtí"*, byl ustanoven žalovaný. V této souvislosti vznikl spor mj. o to, zda dědicem "úctu" a "vkladu na účtu" je žalobkyně nebo žalovaný, resp. zda "vklad na účtu" vůbec je předmětem dědictví.

Nejvyšší soud v dané věci argumentoval, že *"přestože obchodní zákoník používá v ustanoveních § 708 a násl. termín "majitel účtu", účet sám o sobě nemá majetkovou hodnotu a peněžní prostředky na něm uložené jsou v majetku peněžního ústavu. Za "majitele účtu" je třeba z pohledu ustanovení obchodního zákoníku o běžném a vkladovém účtu považovat osobu, pro kterou peněžní ústav zřídil na základě smlouvy účet. Na základě smlouvy o běžném nebo vkladovém účtu je peněžní ústav povinen přijmout na účet peněžité vklady učiněné majitelem účtu nebo platby uskutečněné v jeho prospěch bez zřetele k tomu, kdo je majitelem peněžních prostředků, které se tímto na účet ukládají. Při provádění výplat z účtu se peněžní ústav řídí pokyny majitele účtu; skutečnost, kdo byl majitelem peněžních prostředků uložených na účtě, tu opět není významná."*

Na základě této argumentace Nejvyšší soud dovodil, že závěr napadeného rozhodnutí odvolacího soudu, podle kterého *"do dědictví po zemřelé náleží vklad na účtu"*, není správný, protože peněžní prostředky na účtu jsou v majetku peněžního ústavu, a napadené rozhodnutí zrušil.

Nakládání s prostředky na účtu v rámci SJM

Poněkud jinou argumentaci zvolil Nejvyšší soud ve svém rozsudku ze dne 8.1.2008, sp. zn. 22 Cdo 2793/2006, když rozhodoval o tom, zda je žalobkyně oprávněna disponovat s peněžními prostředky na účtu v situaci, kdy dispoziční oprávnění k účtu má sjednáno pouze její manžel jako žalovaný, avšak na účtu jsou uloženy prostředky ze společného jmění manželů.

Nejvyšší soud v tomto případě sice potvrdil rozhodnutí nižšího soudu, kterým byla žaloba zamítnuta,

avšak s poukazem na to, že uplatněný nárok (tj. právo disponovat s prostředky na účtu, zahrnující-li tyto prostředky i majetek ve společném jmění manželů) nemá oporu ve hmotném právu. Nejvyšší soud tak ve své argumentaci připustil, že peněžní prostředky na účtu by mohly být součástí společného jmění manželů (tedy majetkem vkladatele, nikoli peněžního ústavu), v rozporu s výše citovaným judikátem. Je však možné, že Nejvyšší soud, odkazujíc na " prostředky na účtu, které jsou ve společném jmění manželů", měl na mysli spíše pohledávky na výplatu z účtu.

Bezdůvodné obohacení při výplatě z účtu bez dispozičního práva

Posledním komentovaným judikátem je rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25.5.2008. Sp. zn. 33 Odo 912/2006. V dané věci šlo o spor o vydání bezdůvodného obohacení, ke kterému mělo dojít na straně žalované. Žalovaná vybrala z účtu u banky (která byla žalobkyní v daném sporu) formou výběru na přepážce hotovost, přestože majitel účtu (její manžel) již v danou chvíli zrušil její dříve zřízené dispoziční oprávnění k finančním prostředkům na tomto účtu, aniž jí to sdělil. O zrušení dispozičního oprávnění žalovanou neinformoval ani zaměstnanec banky, realizující výběr hotovosti. Majitel účtu následně vyplacení částky u banky reklamoval, ta mu ji musela vrátit a její zaplacení vymáhala po žalované.

Zatímco soud prvního soudu i odvolací soud rozhodli ve prospěch žalované (tj. manželky majitele účtu, realizující výběr), s poukazem na její dobrou víru při využití dispozičního oprávnění k účtu a na skutečnosti, že na její straně nedošlo k porušení žádné právní povinnosti, Nejvyšší soud rozhodl ve prospěch žalující banky. Nejvyšší soud argumentoval tím, že *"peněžní prostředky na účtu vedeném peněžním ústavem nejsou v majetku majitele účtu, v jehož prospěch byl tento účet zřízen, nýbrž v majetku peněžního ústavu. Oprávnění majitele účtu, jakož i osob majících k účtu dispoziční oprávnění, spočívající v tom, aby na základě jeho příkazu byly vyplaceny peněžní prostředky z účtu u peněžního ústavu, představuje proto pouze pohledávku z účtu u peněžního ústavu."* V daném případě tak žalované, po zrušení jejího dispozičního oprávnění, podle Nejvyššího soudu nemohlo vzniknout oprávnění k výplatě finančních prostředků z účtu na základě jejího příkazu (tj. nemohla vzniknout pohledávka z účtu u žalobkyně – bylo jí tedy plněno bez právního důvodu a došlo u ní ke vzniku bezdůvodného obohacení, které byla povinna vydat.

Shrnutí

Z komentovaných judikátů je tedy zřejmé, že Nejvyšší soud poměrně konstantně vyjadřuje názor, že prostředky na účtu nejsou majetkem majitele účtu (vkladatele), ale peněžního ústavu, který účet vede; na tom podle nás nic nemění ani druhý shora citovaný judikát, protože tato otázka nebyla v daném případě při rozhodování Nejvyššího soudu zásadní. Majiteli účtu pouze vzniká pohledávka na výplatu těchto prostředků z účtu na základě příkazu; podle třetího citovaného judikátu přitom takovou pohledávku má nejen majitel účtu, ale i osoba s dispozičním právem k účtu.

V této souvislosti považujeme za vhodné upozornit na to, že tato ustálená judikatura Nejvyššího soudu se ovšem v rozporu s ustanoveními upravujícími finanční zajištění (§ 323a a násl. obchodního zákoníku), která výslovně počítají s tím, že finanční zajištění může být majitelem účtu zřízeno i k prostředkům na účtu (viz § 323d odst. 1, ve spojení s § 323a odst. 2 písm. d) obchodního zákoníku). Jakkoli je tato koncepce převzata do českého práva "uměle" v důsledku implementace příslušné směrnice EU, je zjevné, že tento rozpor zůstává zatím Nejvyšším soudem nepovšimnut.

Mgr. Martin Bruthans

[PRK Partners s.r.o. advokátní kancelář](#)

Jáchymova 2
110 00 Praha 1

tel: +420 - 221 430 111

fax: +420 - 224 235 450

e-mail: office@prkpartners.com

© EPRAVO.CZ – Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [K průlomovému rozhodnutí NS ČR ve věci práv dlužníků ze vztahů zajištěných finančními zárukami](#)
- [NSS sjednotil judikaturu ve věci odvodu za porušení dotačních pravidel](#)
- [Formální náležitosti zastoupení v daňovém řízení v kontextu rozsudku Nejvyššího správního soudu, čj. 4 Afs 353/2018-37, ze dne 18. února 2019](#)
- [Jak se připravit na daňovou kontrolu z finančního úřadu](#)
- [Nespoutaný blockchain nebo virtuální El Dorado neomezených možností. Kolizně-právní kontext](#)
- [Zásadní změna v rozdělování zisku u akciové společnosti](#)
- [Základní zásady daňového řízení](#)
- [Získávání informací správcem daně v rámci vyhledávací činnosti](#)
- [Sankce po ukončení daňové kontroly při doměření daně](#)
- [Změna zdanění drobných přivýdělků: Přiblížení výše částky pro uplatnění srážkové daně částce rozhodné pro účast na nemocenském pojištění](#)
- [Pobídky ve světle regulace distribuce finančních produktů](#)